

Informácie pre uchádzačov o doktorandské štúdium a doktorandov

(Manuál ako prežiť doktorandské štúdium na ÚEP CSPV, v.v.i., SAV)

1. Čo by som mal/a vedieť pred podaním prihlášky na doktorandské štúdium?

Ako viem, že sa hodím na doktorandské štúdium?

Treba si dopredu dobre zvážiť, či je doktorandské štúdium pre vás vhodné. Aby ste vedeli, k čomu sa na tri roky svojho života upíšete, pripravili sme tento informačný manuál. Pre mnohých študentov je prihláška na doktorandské štúdium len spôsob, ako oddialiť rozhodovanie, čo chcú robiť po škole. Nemusí to byť zlý dôvod – doktorandi majú stabilný príjem v podobe štipendia, predĺžia si študentský život a naučia sa mnoho užitočných zručností. Napriek tomu je možno dobré vedieť aj to, aký typ študenta zvyčajne školitelia očakávajú a prečo.

Doktorandské štúdium je príprava na vedeckú a akademickú prácu. Takže prvú otázku, ktorú si musíte zodpovedať, je, či by vás akademická kariéra bavila a naplňovala. Nemusíte byť nevyhnutne “áčkový študent”, ale ak vás nebavilo písať bakalársku alebo diplomovú prácu, tak doktorandské štúdium asi nebude pre vás to pravé. Treba si uvedomiť, že práca na doktorandskom výskume bude niekoľkonásobne náročnejšia ako plánovanie výskumu na diplomovku. Preto si pred rozhodnutím prihlásiť sa a kontaktovať potenciálneho školiteľa položte niekoľko nasledujúcich otázok:

1. Baví ma čítať odborné texty v angličtine? Baví ma rozmýšľať do hĺbky nad vecami, ktoré zaujímajú len málo ľudí v mojom okolí?
2. Čo ma najviac bavilo pri písaní diplomovej práce? Bavilo ma plánovať dizajn zberu dát, štatistická analýza, uvažovanie nad výsledkami a spisovanie zistení? Je niektorá časť tohto procesu, ktorá ma vyslovene nebavila? Ktorá?
3. Využil/a som niektoré možnosti, ako sa zapojiť do výskumu už počas magisterského štúdia? Robil/a som ŠVOČ, bol/a som na študentských konferenciách, čítal/a som si novinky z oblasti výskumu, ktorá ma zaujíma?
4. Aké sú moje skúsenosti a zručnosti v písaní? Budem vedieť písať po anglicky? Som ochotný/á pracovať na svojich písacích zručnostiach a anglickom jazyku?
5. Som ochotný/á sa venovať aj téme, ktorú som si nevymyslel/a a prispôsobiť sa zameraniu školiteľa alebo mám jasnú predstavu, čo chcem robiť?
6. Aká je moja frustračná tolerancia? Ako znášam kritiku svojej práce? Viem požiadať o pomoc, keď si s niečím neviem poradiť?
7. Čo sú hlavné zručnosti, ktoré dúfam, že sa počas doktorandského štúdia naučím? Na čo chcem využiť skúsenosti s robením výskumu?

Organizácia PhD Štúdia

Ústav experimentálnej psychológie (ÚEP) CSPV SAV, v.v.i. má ako nevysokoškolská inštitúcia uzavretú dohodu o spolupráci pri uskutočňovaní doktorandského štúdia s dvomi vysokoškolskými inštitúciami. O aktuálnych témach, podmienkach a termínoch prijímacích pohovorov na doktorandské štúdium v uvedených študijných programoch na aktuálny školský rok sa preto informujte na webstránke príslušných fakúlt:

- Fakulta sociálnych a ekonomických vied (FSEV) UK v Bratislave v Študijnom programe Psychológia zdravia: <http://www.fses.uniba.sk>
- Filozofická fakulta Trnavskej univerzity (TRUNI) v Trnave v Študijnom programe Psychológia: <http://ff.truni.sk>

V čom spočíva hlavný rozdiel, či sa rozhodnete absolvovať doktorandské štúdium na FSEV UK alebo FF TU?

U oboch prípadoch je ÚEP CSPV SAV externá vzdelávacia inštitúcia, ktorá zabezpečuje vedeckú časť štúdia – toto bude vaša hlavná náplň štúdia, ktorú vám bude určovať hlavne školiteľ/školiteľka. Hlavný rozdiel preto spočíva skôr v organizácii štúdia, pedagogických povinnostiach a niektorých administratívnych postupoch.

Aké predmety vás čakajú v priebehu doktorandského štúdia si môžete pozrieť napríklad [tu](#) pre TRUNI a [tu](#) pre FSEV. Na TRUNI budete mať zvyčajne predmety vyučované blokovo niekoľkokrát počas semestra (zvyčajne piatky) v priebehu celého štúdia a sami si môžete zvoliť, ktoré povinne voliteľné a voliteľné predmety absolvujete a v ktorej časti štúdia. Na FSEV máte povinné predmety pevne dané a vyučovanie budete mať každý týždeň (zvyčajne v utorok od 8:00 do 17:00) počas celého prvého ročníka PhD. štúdia.

V rámci doktorandského štúdia vás čaká aj pedagogická činnosť. Podľa [Vyhlášky MŠ SR 131/1997](#), § 5, bod 1. je “súčasťou študijného programu doktoranda v dennej forme doktorandského štúdia vykonávanie pedagogickej činnosti alebo inej odbornej činnosti prispievajúcej k rozšíreniu odborného rozhľadu doktoranda v rozsahu najviac štyri hodiny týždenne v priemere za rok”. Do pedagogickej činnosti sa rátajú aj asistencie vyučujúcim (napr. pomoc s vyhodnocovaním písomných prác a pod.), školenie a oponovanie bakalárskych prác. Orientačné porovnanie si môžete pozrieť aj v časti Pedagogická činnosť v časti 2: Doktorandský život tohto Manuálu.

Niektoré rozdiely sú v termínoch prihlasovania sa na dizertačnú skúšku a obhajobu dizertačnej práce. Podľa [Vyhlášky MŠ SR 131/1997](#) (§ 10) sa doktorand v dennej forme doktorandského štúdia prihlasuje na dizertačnú skúšku najneskôr do 18 mesiacov od začiatku štúdia na svojom školiacom pracovisku (počíta sa deň zápisu). Na FSEV sa očakáva, že sa prihlásite na skúšku na konci 2. semestra prvého ročníka (začiatok júna) a skúšky bývajú spolu s obhajobami dizertačných prác v auguste toho istého roka. Ak to nestihnete, dizertačný projekt odovzdáte v nasledujúcom (3. semestri), ale na skúšku si počkáte do nasledujúceho augusta. Na TRUNI odovzdávate dizertačný projekt zvyčajne počas 3. semestra (môžete aj skôr) a dizertačná skúška sa koná obyčajne do 2 mesiacov od prihlášky. Konkrétne termíny v danom akademickom roku si treba vždy pozrieť v harmonogramoch obidvoch fakúlt pre dané akademické roky.

Výber témy a školiteľa/školiteľky

Je niekoľko možností, ako si vybrať školiteľa na svoju dizertačnú prácu. Ak viete, že chcete pokračovať po ukončení magisterského štúdia doktorandským štúdiom, je dobré si niekoľko mesiacov dopredu pozrieť ponuku školiteľov a ich tém, resp. výskumné oblasti, ktorým sa venujú.

Či si najskôr vyberiete školiteľa alebo tému závisí na jednej strane od ponuky výskumných tém a školiteľov na našom ústave a na druhej strane aj od toho, nakoľko ste si už premysleli tému svojho výskumného projektu. Ak ste zúžili svoje záujmy na nejakú konkrétnu oblasť psychológie (napr. psychológia zdravia, výskum intuitívneho usudzovania), môžete hľadať školiteľa v tejto oblasti a potom spolu doladiť konkrétnu tému. Rôzni školitelia a školiteľky sú rôzne prístupní vlastným témam doktorandov – preto je dobré kontaktovať potenciálneho školiteľa/školiteľku ešte pred vypísaním tém (na TRUNI zvyčajne december predchádzajúceho roku, na FSEV zvyčajne február daného roku). Alebo viete, že chcete spolupracovať s niektorým konkrétnym školiteľom/školiteľkou, konkrétnu tému si zvolíte podľa jeho/jej usmernenia a toho, na čom momentálne pracuje. Aj v tom prípade je však dobré vedieť, akým spôsobom váš potenciálny školiteľ pracuje a môžete sa na to spýtať už na konzultácii pred prihlásením sa na doktorandské štúdium. Predídete mnohým nejasnostiam a nerealistickým očakávaniam.

Na ÚEP CSPV, v.v.i. SAV musí byť každý doktorand/doktorandka súčasťou riešiteľského tímu nejakého projektu – spravidla je v tom istom projekte, ako jeho školiteľ/školiteľka. Školitelia však môžu byť vo viacerých projektoch, preto je dobré si pozrieť všetky projekty na ústave (<https://psychologia.sav.sk/projekty/>). Preto pravdepodobne bude aj vypísaná téma súvisieť s cieľmi niektorého konkrétneho projektu, resp. dlhšieho výskumného záberu konkrétneho školiteľa. Budúci doktorand/-dka sa tak stane oficiálne riešiteľom/-lkou tohto grantového projektu a členom/-kou riešiteľského tímu; jeho/jej dizertačná práca bude prínosom k riešeniu a súčasťou výsledkov projektu. Vedeckú časť PhD. štúdia budú školitelia a školiteľky usmerňovať k napísaniu vedeckých štúdií z oblasti riešenej v dizertačnej práci v renomovaných domácich a medzinárodných recenzovaných časopisoch.

Aké veci sa oplatí zvažovať pri výbere školiteľa/školiteľky:

Výber školiteľa/školiteľky je jedno z najväčších rozhodnutí týkajúcich sa vášho výskumu. Doktorandské štúdium predstavuje užšiu vedeckú spoluprácu so školiteľom a prípadne aj jeho/jej ďalšími doktorandmi, preto je dobré vedieť, aký záväzok na najbližšie 3 roky robíte a s kým. Preto je fajn si vybrať niekoho, koho štýl vedenia a osobnosť budú dobre ladiť s vaším vlastným štýlom práce a kto robí výskum v oblasti, ktorá sa vám zdá zaujímavá. Doktorandské štúdium je vo veľkej miere závislé od schopnosti seba-motivácie, takže je nesporne výhodou, ak vás váš výskum aj baví.

Najbežnejší spôsob výberu školiteľa/školiteľky je – ak je to možné a máte s nimi osobnú skúsenosť –, že sa zamyslíte, ako vás bavili predmety, ktoré vyučovali alebo vám vyhovoval štýl prednášania či konzultácií k záverečným prácam. V prípade, že daný školiteľ/školiteľka neprednášal na vašej (príp. žiadnej) univerzite – čo sa týka mnohých našich školiteľov a školiteľiek – je dobré dohodnúť si osobné stretnutie a spýtať sa na jeho/jej očakávania a spôsob práce. Tiež je možné si pozrieť, koľko doktorandov ukončilo štúdium pod jeho/jej vedením, aká bola ich publikačná činnosť, či zostali v akadémii alebo smerujú skôr do praxe, príp. sa spýtať priamo na ich skúsenosti.

Prečo je dôležitý výber školiteľa/školiteľky a na čo si dať pozor si môžete prečítať napr. [tu](#).

Aby sme vám rozhodovanie uľahčili a našich školiteľov a školiteľky priblížili, pripravili sme aj tento stručný manuál na oboznámenie sa s nimi.

Ponuka školiteľov na ÚEP CSPV, v.v.i. SAV:

Peter Halama, [Google Scholar profil](#)

Vladimíra Čavojová, [Google Scholar profil](#)

Eva Ballová Mikušková, [Google Scholar profil](#)

Jitka Gurňáková, [Google Scholar profil](#)

Jakub Šrol, [Google Scholar profil](#)

Matúš Grežo, [Google Scholar profil](#)

Lena Adamus, [Google Scholar profil](#)

Martin Sedlár, [Google Scholar profil](#)

Checklist pred podaním prihlášky na doktorandské štúdium

- Vyberte si všeobecnú tému a potom sa zamyslite nad otázkou/otázkami, ktoré by vás najviac bavilo v rámci tejto témy riešiť najbližšie 3 roky.
- Stretnite sa s potenciálnym školiteľom (toto je obzvlášť dôležité, ak ste sa doteraz nestretli) a prediskutujte, čo od vás očakáva – aj medzi podaním prihlášky a oficiálnym začiatkom štúdia
- Začnite si čítať články k vašej téme. Nechajte si odporučiť školiteľom relevantné články/knihy.
- Aspoň raz skonzultujte projekt potrebný k prihláške pred poslaním.

Čo v prípade, že chcete upraviť tému dizertačnej práce po prijímacom konaní?

Toto zvyčajne nie je žiadny problém. Prvý rok štúdia máte na to, aby ste si upresnili znenie svojej výskumnej otázky a toho, čo chcete skúmať a ako. Nevyhnutné je mať v tom jasno najneskôr vtedy, keď podávate prihlášku na dizertačnú skúšku (zvyčajne na začiatku druhého ročníka – TRUNI – [link](#) na aktuálny hamonogram akademického roka) alebo na konci prvého ročníka – FSEV – [link](#) na aktuálny hamonogram akademického roka). Potom stačí vyplniť tlačivo, ktoré vám poskytne štúdijné oddelenie na príslušnej fakulte a nechať ho podpísať školiteľom/kou.

Čo v prípade, že chcete zmeniť školiteľa/školiteľku?

Je prirodzené, že ľudia majú rôzne pracovné štýly a rôzne očakávania od svojich spolupracovníkov. Možno sa vám stalo, že ste výberu školiteľa/školiteľky neprikladali takú dôležitosť ako téme, alebo sa niektoré problémy či nekompatibilita ukázala až v priebehu štúdia. Pri spolupráci môže dochádzať k rôznym konfliktom a je dobré sa ich naučiť zvládať. V prvom rade je dôležité si uvedomiť, že hoci sa vzťah doktorand-školiteľ vyznačuje určitou mocenskou nerovnováhou (pre úspech dizertačnej práce je školiteľ dôležitý), nie ste bezmocným pomocníkom svojho školiteľa. Školiteľom záleží na tom, aby bola vaša dizertačná práca dobrá a úspešne obhájená, a aby ste v priebehu štúdia dostatočne publikovali, pretože ste súčasťou projektu, ktorého ciele treba plniť a za ktoré je zvyčajne – aspoň

sčasti – zodpovedný aj váš školiteľ. Úspešní doktorandi sú tiež kritérium pre pridelenie ďalších doktorandských miest, takže je dôležité mať na pamäti, že všetci zainteresovaní sú skôr pozitívne zaujatí, aby ste boli úspešní. Preto je kľúčová dobrá komunikácia a ak nie ste s niečím spokojní, treba sa o tom so školiteľom čo najskôr otvorene porozprávať a snažiť sa nájsť obojstranne prijateľné riešenie. V prípade, že konflikt prerastie do osobnej roviny, ktorú môže byť náročné riešiť zoči-voči, existuje mechanizmus, na koho sa môžete so žiadosťou o pomoc obrátiť. Ústav experimentálnej psychológie je súčasťou Centra spoločenských a psychologických vied, ktoré má prijatý dokument o vnútornom systéme kvality doktorandského štúdia, kde sú definované roly jednotlivých účastníkov vzdelávania. Okrem školiteľa sa môžete obrátiť aj na garanta doktorandského štúdia, ktorý je na ústave prítomný, alebo na vedúceho organizačnej zložky.

Z čoho budem žiť počas doktorandského štúdia? (Alebo praktické otázky)

Štipendium

Doktorandi majú na jednej strane stále status študenta. To síce znamená, že ako držitelia preukazu ISIC majú zľavy, ale dopravu si už musia hrať v plnej výške. Na druhej strane, na rozdiel od študentov poberajú pravidelné štipendium, ktoré je momentálne vyššie ako minimálna mzda.

Čo sa týka výšky štipendia, zákon hovorí, že doktorand v dennej forme štúdia má podľa § 54 ods. 18 zákona o vysokých školách počas trvania štandardnej dĺžky štúdia študijného programu, na ktorý bol prijatý, ak už nezískal vysokoškolské vzdelanie tretieho stupňa, nárok na štipendium:

- do vykonania dizertačnej skúšky najmenej vo výške 6. platovej triedy a prvého platového stupňa osobitnej stupnice platových taríf učiteľov vysokých škôl a výskumných a vývojových zamestnancov podľa zákona č. 553/2003 Z.z. o odmeňovaní niektorých zamestnancov pri výkone práce vo verejnom záujme a o zmene a doplnení niektorých zákonov v z. n. p. (ďalej len "zákon o odmeňovaní niektorých zamestnancov"), v súčasnosti je to 1025,50 EUR.
- po vykonaní dizertačnej skúšky najmenej vo výške 7. platovej triedy a prvého platového stupňa osobitnej stupnice platových taríf učiteľov vysokých škôl a výskumných a vývojových zamestnancov podľa zákona o odmeňovaní niektorých zamestnancov, v súčasnosti je to 1194 EUR.

Štipendium doktoranda je podľa § 9 ods. 2 písm. j) zákona č. 595/2003 Z.z. o dani z príjmov v z. n. p. (ďalej len "ZDP") **príjmom oslobodeným od dane**, t.j. doktorand daň zo štipendia neplatí a štipendium nevstupuje do ročného zúčtovania dane ani do daňového priznania.

Podľa zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení v z. n. p. (ďalej len "zákon o sociálnom poistení") doktorand v dennej forme štúdia nie je považovaný za zamestnanca. Vysoká škola sa na účely sociálneho poistenia nepovažuje za jeho zamestnávateľa. Znamená to, že doktorand nie je povinne poistený v žiadnom druhu sociálneho poistenia. **Z doktorandského štipendia poistné na sociálne poistenie neplatí** doktorand ani vysoká škola a poistné za neho neplatí ani štát. Viac o možnosti dobrovoľného sociálneho poistenia nájdte [tu](#).

Doktorandmi sa nemusíte stať hneď po skončení vysokoškolského štúdia a môžete byť v rôznych životných situáciách, preto je dobré si individuálne zistiť veci týkajúce sa platby zdravotného a sociálneho poistenia, nároku na materský či rodičovský príspevok a podobne, pretože aj zákony sa menia. Na ÚEP CSPV SAV, v.v.i. sme však flexibilní a snažíme sa pristupovať ku každému doktorandovi

a doktorandke individuálne. Zatiaľ len minimálny počet našich doktorandov prerušoval štúdium či odkladal obhajobu dizertačnej práce (za posledných 10 rokov to boli len 2 z 23 doktorandov) a hoci je práca na dizertačnom výskume popri tehotenstve a materstve náročná, niektoré naše kolegyně zvládli aj túto výzvu bez prerušenia štúdia.

Motivačné štipendium a granty

Ako doktorandi sa môžete uchádzať aj o motivačné štipendia či rôzne granty. Od každého doktoranda na ÚEP CASPV SAV, v.v.i. sa očakáva, že na konci prvého ročníka (v auguste) podá projekt na DoktoGrant, ktorý umožňuje žiadať 2000 EUR na výskum. viac informácií o možnostiach grantov, doktorandských škôl a motivačnom štipendiu nájdete tu: <https://www.sav.sk/?lang=sk&doc=educ-grant>.

Možnosti ubytovania

SAV ponúka študentom doktorandského štúdia možnosť ubytovania v ubytovniach v Devínskej Novej Vsi a v areáli na Dúbravskej ceste 9. Ubytovňa na Dúbravskej ceste 9 má pomerne malú kapacitu a je prednostne určená pre kratšie pobyty zahraničných študentov. O ubytovanie treba požiadať prostredníctvom príslušného formulára, ktorý podpisuje žiadateľ a štatutár/ka organizácie.

Viac informácií nájdete na tejto adrese:

<https://www.sav.sk/?lang=sk&doc=educ-accommodation>

2. Doktorandský život: Ako to na ÚEP CSPV SAV, v.v.i. funguje?

V tejto časti sa zameriame najmä na to, čo vás čaká na vašej externej vedeckej inštitúcii (ÚEP CSPV SAV, v.v.i.), očakávania týkajúce sa vašej štúdiovej a pedagogickej činnosti sa riadia príslušným spolupracujúcim univerzitným pracoviskom - FSEV alebo tRUNI).

Prevádzkové veci:

Ústavné dni sú pondelky a stredy, preto sa od vás očakáva, že v tieto dni budete min. medzi 9:00 a 14:00 fyzicky prítomní na ústave, ktorý sa nachádza v areáli SAV na Patrónke v Bratislave. Čo znamená ústavný deň? Je to deň, kedy sú spravidla na ústave všetci zamestnanci, preto vtedy vybavíte administratívu, konajú sa vtedy stretnutia výskumných tímov, odborné semináre či neformálne stretnutia. Na ústav môžete prísť, samozrejme, aj v iné dni, keď chcete pracovať bez vyrušenia a spoločenských vzruchov – je vysoko pravdepodobné, že bude na ústave menej ľudí a budete mať viac priestoru na hlbavejšiu prácu.

Neznamená to však, že mimo ústavných dní sa nepracuje – práve naopak. Ústav nám umožňuje teleprácu a to, na čom ste pracovali v priebehu mesiaca, píšete do výkazov dochádzky, ktorú odovzdávate vždy na konci mesiaca na sekretariáte. Obsah práce si dohadujete so školiteľom. Prvý rok doktorandského štúdia môže byť stresujúci paradoxne nedostatkom vonkajšej štruktúrovanosti, preto je dobré, aby ste sa so školiteľom stretávali na pravidelnej báze, ale hlavne, aby ste si určili denný rozvrh sami (viac k časovému manažmentu nižšie).

Ako študenti nie ste zamestnanci, preto nemáte oficiálny nárok na dovolenku, preto akúkoľvek neprítomnosť na pracovisku hlásite svojmu školiteľovi. Najčastejšie dôvody pre neprítomnosť na pracovisku počas ústavných dní sú: choroba a návšteva u lekára (máte nárok zo zákona), zber dát v teréne a pracovná cesta (spravidla kvôli účasti na konferencii). Vzhľadom na veľkú časovú flexibilitu vedeckej práce na ústave je dobré sa hneď od začiatku naučiť štruktúrovať čas okolo pracovných úloh. Tiež je dobré si uvedomiť, že hoci ako študenti máte prázdniny, neznamená to dva mesiace voľna ako počas magisterského či bakalárskeho štúdia. Je samozrejme dobré si naplánovať oddych v pravidelných intervaloch, netreba však zabudnúť na to, že do odovzdania dizertačnej práce máte v skutočnosti 33 mesiacov, tak možno nie je racionálne 6 mesiacov nerobiť nič.

Hoci sú ústavné dni len pondelky a stredy, od vás ako doktorandov sa očakáva aj zapojenie do niektorých aktivít ústavu, ktoré sa môžu konať mimo ústavných dní alebo času 9:00 a 14:00, napríklad počas Noci výskumníkov, Týždňa vedy a techniky, pri organizovaní konferencií alebo workshopov, a pod. Tiež sa bude od vás očakávať zapojenie do niektorých aktivít organizovaných príslušnými fakultami (napr. asistencia na prijímačkách na bakalárske a magisterské štúdium, pomoc s prípravou aktivít organizovaných katedrou, a pod.).

Od doktorandov sa tiež očakáva zapojenie do Odborných seminárov –každý pracovník/pracovníčka vrátane doktorandov má povinnosť vystúpiť aspoň raz za rok s príspevkom. Môže to byť správa z výskumu, informácia o nejakej zaujímavej metodológii či predstavenie výskumného zámeru. Doktorandi zvyčajne na ústavných seminároch vystupujú minimálne trikrát: na prvom seminári po prázdninách sa predstavujú novo-príchodzí doktorandi (nejde o celý seminár, len stručné predstavenie, čomu sa budú počas 3 rokov doktorandského štúdia venovať a niečo osobné), v druhom roku ich čaká interná obhajoba projektu a v treťom ročníku interná obhajoba dizertačnej práce. V prípade záujmu sú vystúpenia doktorandov na odborných seminároch vítané aj nad rámec týchto troch povinných jázd.

Na ústave fungujú aj rôzne neformálne ad hoc zoskupenia, ktoré nazývame „krúžky“ alebo „kluby“, napr. bookclub (vždy druhá streda v mesiaci o 14:00), filmový klub (prvý pondelok v mesiaci o 14:00), plavecký krúžok (iba v lete) a pod. Zapojenie sa do nich nie je povinné, ale vrelo odporúčame socializáciu a neformálny mentoring aj s doktorandmi a výskumníkmi z iných projektov či ústavov. Ako doktorandi sa budete tiež môcť zapojiť do aktivít [Mladých vedcov SAV](#). Je zaujímavé vidieť, ako pracujú ostatní – či už doktorandi alebo seniornejší kolegovia – a je to príležitosť získať mnoho vedomostí aj z iných tém, či vymeniť si skúsenosti s publikovaním, časopismi, systémom práce a pod. Takéto neformálne skupiny sú tiež veľmi podporné, ak sa zaseknete vo svojom výskume alebo máte problémy v škole či so školiteľom.

Vedecká činnosť:

Očakáva sa, že v priebehu doktorandského štúdia bude hlavnou náplňou vašej práce váš dizertačný výskum. Dizertačná práca má väčší rozsah ako diplomová práca a očakáva sa originálny prínos do psychologickéj teórie. Typicky obsahuje aspoň 2 až 3 samostatné a na seba nadväzujúce štúdie – ale toto do veľkej miery závisí od vašej konkrétnej témy a dohody so školiteľom.

Aby ste vôbec mohli pristúpiť k obhajobe finálnej dizertačnej práce, musíte mať aspoň 1 publikáciu evidovanú v databázach [WOS/Scopus](#) prijatú do tlače v čase podania prihlášky na obhajobu a odovzdania práce. (Čo reálne znamená indexovaná publikácia si povieme neskôr.) Vzhľadom na to, že recenzný proces môže trvať aj niekoľko mesiacov, analýza a spisovanie výsledkov tiež, a tiež potrebujete čas na naplánovanie, dizajn a samotný zber dát, odporúčam začať myslieť na publikáciu najneskôr na konci prvého roka doktorandského štúdia.

Je dôležité mať vyjasnenú výskumnú otázku práce čo najskôr. Päť zlatých pravidiel pre dobrú výskumnú otázku dizertačnej práce (Eseterman, 2020):

1. Je možné ju zodpovedať za 3 roky.
2. Je (dostatočne) možné získať participantov na zapojenie sa do výskumu.
3. Je možné dostať súhlas etickej komisie na výskum.
4. Nie je neprimerane drahý na realizáciu.
5. Prinesie niečo nové.

Keď máte definovanú hlavnú výskumnú otázku, môžete si ho rozdeliť na menšie ciele (pozri tabuľku).

Výskumná otázka:		
Cieľ	Opis	Metóda
1.		
2.		
3.		
4.		

Každý čiastkový cieľ by mal riešiť jeden aspekt výskumnej otázky a ciele by mali po sebe nasledovať v logickom poradí. Každý cieľ by malo byť možné spísať aj do podoby článku. Prvý cieľ je zvyčajne prehľad literatúry, aby sme zistili, čo sa už v danej téme vyskúmalo a nemuseli sme objavovať nanovo teplú vodu. Ďalší cieľ môže byť replikácia predchádzajúcich zistení alebo overenie validity a reliability meracích nástrojov.

Orientačný harmonogram štúdia

Orientačný Ganttov diagram vzorového časového harmonogramu uvádzame nižšie. Je dobré však sledovať aktuálne harmonogramy pre príslušný akademický rok na danej fakulte: [TRUNI](#) a [FSEV](#), aby vás neprekvapili skoré termíny odovzdania dizertačných projektov a dizertačných prác. Tiež treba myslieť na to, že pred odovzdaním projektu či hotovej dizertačnej práce je zvykom, že na ÚEP prebehne tzv. interná obhajoba s interným oponentom, to znamená, že od finálneho termínu odovzdania projektu či práce musíte odpočítať aspoň 2 týždne, aby sa dala naplánovať interná obhajoba, oponent mal čas si vašu prácu prečítať a pripomienkovať a vy ste mali čas pripomienky pred odovzdaním projektu či práce aj zapracovať. Nenechávajte si preto písanie na poslednú chvíľu – vďaka spätnej väzbe od interných oponentov a kolegov počas internej obhajoby viete vychytať veľa nedostatkov a predísť tak zbytočnému stresu počas ostrej obhajoby.

Orientačný Ganttov diagram ráta s tým, že tak na FSEV ako aj na TRUNI absolvujete počas prvého ročníka v zimnom semestri predmety, ktoré vás budú nútiť zamyslieť sa nad projektom a pred-registráciou aspoň prvej prvej štúdie, čo vám pomôže mať projekt hotový na konci prvého ročníka. Tiež je dobré myslieť na to, aby ste si písanie prvého článku nenechávali na koniec štúdia, kedy budete mať už stres s písaním dizertačnej práce. Vzhľadom na to, že študijné programy na FSEV aj TRUNI vyžadujú, aby ste pred prihlásením sa na obhajobu dizertačnej práce mali publikovanú (alebo prinajmenšom akceptovanú) aspoň jeden článok v indexovanom časopise, odporúča sa, aby ste prvý článok poslali do recenzného konania najneskôr v polovici druhého ročníka, ideálne ešte počas prvého ročníka (viac o povinnosti publikovať nižšie).

Etická komisia

Každý výskumný projekt alebo výskum s ľudskými participantmi potrebné poslať na posúdenie [Etickej komisii CSPVSAV, v. v. i.](#) Žiadosť by mala obsahovať:

- kto podáva žiadosť
- názov projektu
- opis projektu/výskumu (vo forme abstraktu s opisom hlavných cieľov, procedúry, cieľových skupín, opisu metód a experimentálnych manipulácií)
- opis vzorky (či ide o zraniteľnú populáciu, dobrovoľnosť, spôsob regrutácie)
- opis benefitov a rizík pre participantov
- opis, ako bude zabezpečená anonymizácia, ako sa bude narábať s dátami, kde budú uskladnené a v akej podobe budú zverejnené (s princípmi Open Science)
- súčasťou žiadosti je aj informovaný súhlas a podrobný opis debriefingu

	Rok 1				Rok 2				Rok 3			
	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3
Štúdium literatúry												
Štúdiijná časť FSEV	PR		PRO	SKU								
Štúdiijná časť TRUNI	PR					PR O	SKU					
Dizertačná práca												
										DP-I	DP-E	OBH
Štúdia 1												
Príprava koncepcie												
Writing-up		RR										
Revízie					IPA							
Zber dát						DC						
Analýza výsledkov/ Writing-up												
Revízie 2									MAN 1			
Štúdia 2												
Dizajnovanie a príprava materiálov												
Zber dát			DC									
Analýza výsledkov/ Writing-up												
Revízie							MAN 2					
Štúdia 3-X (hlavná štúdia/e do dizertačky)												
Dizajnovanie a príprava materiálov												
Zber dát							DC					
Analýza výsledkov/ Writing-up								MAN 3				
<p>Vysvetlivky:</p> <p>Deliverables. PR: pred-registrácia, IPA (in principle acceptance for Registered Report), PRO: projekt dizertačnej práce, MAN: submitted manuscript, DP-I:dizertačná práca – na internú obhajobu, DP-E: obhajoba dizertačnej práce, OBH – obhajoba dizertačnej práce</p> <p>Milestones. SKU: dizertačná skúška, RR: draft cieľov na dizertačný projekt/Registered Report, DC: data collection</p>												

Checklist na konci letného semestra 1. ročníka

- prehľad literatúry
- plán jednotlivých štúdií a ich pred-registrácia (resp. podaný registered report)
- zber/y dát schválené Etickou komisiou CSPV SAV, v.v.i.
- odovzdanie dizertačného projektu
- interná obhajoba dizertačného projektu

Checklist na konci letného semestra 2. ročníka

- absolvovanie dizertačnej skúšky
- prvý zber dát
- podaný aspoň 1 článok (resp. IPA k Registered Report)
- zúčastnili ste sa aspoň 1 zahraničnej konferencie spolu so svojim školiteľom

Checklist na konci zimného semestra 3. ročníka

- všetky plánované zbery dát hotové
- všetky predbežné analýzy hotové
- aspoň 1 článok akceptovaný v indexovanom časopise

Open Science

Pri ÚEP CSPV SAV, v.v.i. sídli aj Slovak Reproducibility Network - Spoločenstvo otvorenej vedy, ktoré vzniklo ako neformálne združenie výskumníkov a výskumníčok, ktorí sa snažia spolu rásť v rámci transparentnosti svojich výskumov (filozofia otvorenej vedy) a implementácie aktuálnych metodologicko-štatistických výskumných praktík. V súčasnosti už fungujeme ako občianske združenie a ponúkame mnoho tutorialov a návodov, ako robiť výskum transparentnejšie a v súlade s modernými postupmi. Viac info, blogy aj webináre nájdete tu:

<https://www.slovakrn.org/>

Stretávanie sa so školiteľom/školiteľkou

Optimálna frekvencia stretnutí so školiteľom/školiteľkou je individuálna, ale mala by byť pravidelná a aspoň raz za mesiac. Doktorandi by si mali robiť záznamy z týchto konzultácií a mať ich so školiteľom/školiteľkou v zdieľanom priečinku na Drive alebo Dropboxe.

Záznamy zo stretnutia nemusia byť dlhé, ale mali by obsahovať: dátum & čas, prítomných, čo sa riešilo (agenda) a poznámky k nej a jasne špecifikované úlohy s termínom pre doktoranda aj školiteľa. Zdieľané záznamy sú užitočné, lebo často riešime viac vecí naraz a môže byť obtiažne po pár mesiacoch si spomenúť, prečo sme sa rozhodli pre určitú metódu, škálu či typ analýzy. Tiež sa viete vrátiť k tomu, čo ste sa dohodli a kontrolovať plnenie úloh. V prípade, že sa dostanete do sporu so svojim školiteľom, takýto záznam vie pomôcť v tom, že sa dá ľahšie určiť, na čom ste sa dohodli a prečo a nemusíte sa spoliehať na skreslené spomienky zúčastnených strán.

Okrem stretávania sa so svojim školiteľom/školiteľkou je užitočné budovať si vzťahy aj s ostatnými kolegami na pracovisku, ktorí vám vedia pomôcť so špecifickými otázkami, či už sa to týka pokročilých štatistických analýz, dizajnovania štúdií či rád týkajúcich sa písania či výberu časopisov. Takéto stretávania majú uľahčiť ústavné dni a odborné semináre (časť Prevádzkové veci), ale aj neformálne podujatia a konferencie (viac v nasledujúcej časti).

Spoločenský život a networking

Spoločenský život vedcov prebieha na konferenciách.

Pre doktorandov je kľúčové navštevovať zahraničné vedecké konferencie z viacerých dôvodov. Po prvé, takéto konferencie poskytujú príležitosť prezentovať svoj výskum a získavať spätnú väzbu od skúsených odborníkov vo svojej oblasti. Toto spätné hodnotenie môže byť cenné pre ďalší vývoj ich práce a prispieť k zlepšeniu kvality ich výskumného projektu. Okrem toho, zahraničné konferencie umožňujú doktorandom budovať nové kontakty a siete výskumných partnerstiev. Tieto nové spojenia môžu viesť k budúcim spoluprácam, výmene nápadov a prípadným príležitostiam na publikačné či profesijný rast. Navyše, účasť na medzinárodných konferenciách umožňuje doktorandom získať prehľad o aktuálnych trendoch a témach vo svojej oblasti vedeckého výskumu. To môže byť užitočné pri formovaní ich vlastných výskumných záujmov a pri sledovaní najnovších pokrokov vo svojom odbore. Celkovo je pre doktorandov účasť na zahraničných vedeckých konferenciách neoceniteľnou skúsenosťou, ktorá môže posilniť ich profesijný profil a prispieť k ich osobnému a kariérenému rozvoju.

Ako si nájsť konferenciu, ktorá bude pre vás najprínosnejšia? V prvom rade sú to konferencie organizované odbornými spoločnosťami vo vašej výskumnej oblasti. Takéto konferencie sa konajú v pravidelných – zväčša dvoj- až troj-ročných cykloch (niektoré aj každý rok). Dobré je spýtať sa svojho školiteľa či iných kolegov, čo vám odporúčajú. Účasť na zahraničnej konferencii je podmienená prijatím abstraktu, čiže ideálne je mať už zozbierané nejaké dáta, ktoré môžete prezentovať. Druhou – nemenej dôležitou – podmienkou je rozpočet v projekte, ktorého ste súčasťou. Ako doktorandi máte často zľavnené vstupné poplatky či možnosť získať cestovateľský grant – tieto možnosti treba vždy vyskúšať. V neposlednom rade na to slúži DoktGrant, resp. finančné prostriedky na vedeckú výchovu.

Očakávania týkajúce sa publikovania počas doktorandského štúdia

Podľa [Vnútroštruktúry systému hodnotenia kvality doktorandského štúdia CSPV SAV](#), v.v.i., absolvent/ka doktorandského štúdia nadobúda prostredníctvom štúdia spôsobilosť získavať najnovšie poznatky z daného odboru, rozširovať rozsah vedomostí v danom odbore vlastnou vedecko-výskumnou aktivitou a uplatňovať ich v príslušných oblastiach praxe. Tieto spôsobilosti sa okrem iného nadobúdajú aj prácou v oblasti publikovania vedeckých štúdií, pričom počet a úroveň týchto štúdií pri ukončení doktorandského štúdia zodpovedá požiadavkám konkrétneho študijného programu. Okrem toho sa od absolventa/ky doktorandského štúdia v CSPV SAV **požaduje, aby ku dňu obhajoby dizertačnej práce mal/a aspoň jednu publikáciu s viac ako 50% autorským podielom v časopise registrovanom v databázach WoS alebo SCOPUS** (štúdia, ktorá ešte nebola zaradená do konkrétneho čísla časopisu, ale bola redakciou časopisu s konečnou platnosťou akceptovaná, môže byť splnením tejto podmienky v prípade, ak doktorand/ka hodnoverne preukáže je akceptáciu redakciou, napr. prostredníctvom komunikácie s redakciou či jej publikovaním spôsobom „online first“), a ďalšiu publikáciu vo vedeckom (preukázateľne recenzovanom) časopise alebo zborníku. Pri uplatňovaní tohto pravidla platí, že ďalšia publikácia z "vyššej kategórie" môže nahradiť nižšie hodnotenú publikáciu.

Naplnenie týchto očakávaní nie je len podmienkou úspešného absolvovania doktorandského štúdia, ale je nevyhnutné aj pre váš kariérny rast, ak chcete zostať ďalej pôsobiť v akademickú a/alebo výskumnej sfére. Vaše publikácie (tzv. track record) je to, čo bude najviac zaujímať každého vášho nasledujúceho akademického zamestnávateľa (vrátane ÚEP SAV, v.v.i.).

Publikovanie výsledkov svojho vedeckého výskumu môže byť frustrujúce a preverí nielen vaše vedecké zručnosti, ale aj duševnú odolnosť, zručnosti v plánovaní, časovom manažmente, určovaní priorit a pracovnej morálke. Váš školiteľ/školiteľka je zvyčajne váš hlavný spoluautor a je jeho úlohou vás búrlivými vodami akademického publikovania previesť, no veľa sa môžete naučiť aj od iných kolegov. Myslite na to, že aj tým, ako zodpovedne pristupujete ku každej fáze vedeckej práce – vrátane písania a dodržiavanie termínov, na ktorých ste sa so svojimi spoluautormi či školiteľom dohodli – tvorí súčasť vašej vedeckej reputácie.

Pedagogická činnosť:

Porovnanie Trnava vs. FSEV:

FSEV: Na FSEV je povinné učiť jeden seminár za semester (6 ECTS za každý seminár za semester), za viac výučby sa platí. Doktorandi zvyčajne školia približne 3 bakalárov (3 ECTS za každého) za rok a majú 5-10 oponentúr (2 ECTS za každú). (Napríklad v školskom roku 2023/2024 mali prváci 10 bc prác a vyššie ročníky 5-6 diplomoviek, prípadne nejakú bakalárku a v školskom roku 2022/2023 mali prváci len 5 bakalárov).

TRUNI: Na TRUNI zvyčajne naši doktorandi vedú semináre po individuálnej dohode s vyučujúcimi. Dá sa očakávať, že budete pomáhať napríklad s hodnotením písomných zadaní a viesť aspoň 1 až 2 semináre počas svojho doktorandského štúdia, pričom zvyčajne viac učenia môžete očakávať na začiatku doktorandského štúdia a v priebehu posledného roka máte skôr priestor na písanie práce. Čo sa týka školenia a oponovania prác, doktorandi školia len bakalárske práce (5 - 8 za rok) a môžu očakávať podobný počet oponovaných bakalárskych prác ročne.

